

RODANXA

teix color pel mossàrab valencià; hi ha imela aràbiga en el masculí *rodeno* però no en el femení: igual oposició entre els noms en -ANUM (*Marinyén, Ontinyén*), enfront de -ANA: *Borriana, Sollana, Saranyana* etc.

RODANXA

Collet de la Rodanxa, a les altes serres de Culla (xxix, 58.7). *Les Rodanxes*, partida enmig del terreny encinglerat de la Roca-Parda, a l'entrada d'una cornisa que enronda aquest cingle de les valls de Morella (Cor. 1961).

ETIM. Sembla ser mot d'origen mossàrab, de ROTANTIA 'coses que roden, que rodegen, que s'arrodonen', neutre plural del participi actiu de ROTARE (DECat vii, 372b83-373a8; cf. 572a25 ss.). J. F. C.

La RODEJA

Nom de lloc menor bastant repetit a les comarques gironeses. Pron. *lə ʀudɛʒə*, sempre amb article, que indica el caràcter originari d'apellatiu; llocs visitats personalment: un vell mas 1k2 a l'O. del poble d'Oix, prop d'una grossa marrada del camí de St. Miquel de Pera; i d'un altre, a uns 15 k. d'allà, 1k5 NE. de Sales de Llierca, prop d'un gros meandre del riu (1985); d'on el cognom, que *AlcM* recull a 7 pobles d'aquestes comarques (però que no pot venir del NP germ. HRODŪIG, ja és visible per raó fonètica). Derivat del verb *rodejar* (DECat vii, 370a7 ss.) d'acord amb la situació dels llocs.

En el Maestrat, un mot masculí, en dos llocs ben separats, nom de formació anàloga: *El Rodejo* (-éʒo, -éʒo), que es deu explicar en forma semblant per un meandre del barranc o un revolt de camí: sengles partides te. Traiguera, i te. Orpesa (xxviii, 57.7 i 174.15).

Rodes, cf. s. v. *Roda*

RODÉS

Poble del Conflent, a l'esq. de la Tet, a mig camí de Vinça a Illa.

PRON.: *ʀudés*, enqs. de 1959 (xxiv).

MENCIONS ANT. 1068-95: «Castellum q. v. *Rodenis*» (*Li. Fe. Ma. II*, 170.5); 1095, testament de Guillellem Ramon, comte de Cerdanya, deixa castells de Conflent i Cerdanya: «scilicet *Rotenis* et *Mons Cerdanus* et castro de *Ylice* ['Eus'] et de *Paracollis* --» (*MarcaH.*, 1194.3f. = Alart, *Bu. So. Agr. Pyr. Or.* x, 93; i *Li. Fe. Ma. II*, 207.5); 1109-17: «castello q. v. *Rodenis*» (*Li. Fe. Ma. II*, 171, § 660.6); 1175: «castro de *Rodes*» (*Cart. de Poblet*, p. 191); 1194: *Rotenis* et *Mons Cerdanus* (*Li. Fe. Ma. II*, 206.5); 1213: *Rodes* (Alart, o. c. x, 83); 1315: *Rodes* (RLR xxx, 266); 1354: loch de *Roders* (Alart, *Doc. Gé. Hist.*, 8; i 60

InvLC); 1359: *Rodes* (CoDoACA xii, 116); 1337: «loci de *Rodesio*» (3 cops) (*Stils de Vjr. de Cfl.*, fº 42r).

En la Crònica de Pere el Cerimoniós: «recollís a *Roders* e, puy s --- vench a Perpenya --- anam a Solés --- un loch q. li dien Sant Steve ---» (ed. Pagès, 170.12); suposo que *Roda* és err. per *Rodés* en CCandi (BABL ix, 39) on diu que aquest rei va crear en el Ross. els vescomtats de Évol, de Jóc i de ~. 1385: «de *Roders*» (*InvLC*), *Rodesio*, *Roders* (Alart, *Doc. Gé. Hist.*, 19); 1395: *Rodes*, *Roders* (Alart, *Doc. Gé. Hi.*, 26, 27); 1396: castell de *Roders* (CoDoACA xii, 174); 1435: «*St. Johannes* de *Rodesio*» (Alart, *Doc. Gé. Hi.*, 89); S. XVII: *Rodes* (B.N.D., 133, fº 66).

Ponsich (*Top.*, 119) hi afegeix en un doc. de 1068-95: «castellum *Rodenis*»; 1109-17: «castellum *Rotenis*»; 1153 i 1225: *Rodes*; 1298: *Rodesio*; i altres dades en -es, -essio en el S. XIV; amb -rs només ho troba els aa. 1354, 75 i 85.

ETIM. En fonètica rossellonesa és normal i obligada la reducció de -ens, -ans, -ons etc. a -és, -ás, -ós; d'altra banda una -d- intervocàlica suposa -t-. Cal deduir-ne, doncs, que l'ètimon era de la forma RÜTEN'S (o ROTEN'S), com indiquen també les 4 mencions més antigues (1068, 1094, 1109, 1194).

Nom que coincideix amb el de la ciutat de *Rodés* (fr. *Rodez*), capital del Roergue, dept. Aveyron. L'*InvLC* cita «pannos albos de *Rodes*» en un doc. de 1386, relatiu a roba que s'hi fabricava, i és sabut que el seu nom apareix sovint en trobadors des dels segles XII-XIII. Com és ben sabut el seu nom (així com el de Roergue) prové del de la gran tribu dels RÜTENĪ, que ja donen Ciceró i Cèsar, com gallo-cèltica, i ocupant aqueix territori. Holder (II, 1254-8) en dona una munió de cites en altres textos i inscripcions des del S. II a.C.

També el nostre nom pot venir, com el de la ciutat occitana del locatiu plural RÜTENĪS. Potser com a succedani del NL occità? Més aviat crec que no, essent nom d'antecedents tan antics i copiosos en la documentació rossellonesa, i d'una localitat prou important. Aquesta part del Conflent és plena de noms de pobles de segura i autòctona etimologia cèltica: *Conat*, *Jújols*, *Llonat*, *Cirac*, *Tarerac*, *Trevillac*, *El Voló*, als quals s'ha afegit la possible etim. de *Rigardà*, i la d'altres que posem en la zona grisa entre cèltic i sorotàptic: *Talau*, *Toèvol*, *Toès*, *Molig*, *Bula*.

2) RODÉS, poblet pallarès, de la Vall d'Assua, agre. al mun. de Surp, força elevat damunt la vall de la Noguera, uns 5 k. al NE. de Rialb i a uns 10 de Sort.

PRON.: *ʀodés*, a Sort (Casac. 1920); no tinc comprovada aquesta pron. amb è oberta fundada en aquest testimoni (crec haver-ho oït també amb tancada).

MENCIONS ANT. 1281: *Rodes* citat entre els castells del Comte de Pallars (CCandi, *Mi. Hi. Cat.* II, 54); 1359: *Rodes* (CoDoACA xii, 79); 1375: *Rodes* (no comprovats): en mss. inèdits de la colle. de Joan Lluís Pallarès (Rialb), llegeixo 1481: *Rodes* (n.º 15); 1500: id. (n.º 51); 1539: *loci de Arrodes* (n.º 143);